

Ženske v lokalni politiki: zakonodaja kot mehanizem uvajanja in ohranjanja enakosti (od primerjave Norveške in Slovenije do nekaterih dobrih praks in priporočil)

Milica Antić Gaber, Vlasta Jalušič, Jasna Podreka, Metka Roksandić in Katarina Vučko

*članek ni lektoriran

30. 4. 2016

1. Uvod

Še do nedavnega je veljalo, da ženske na lokalni ravni lahko uveljavljajo večji politični vpliv in da lažje dostopajo do mest, na katerih poteka odločanje o lokalnih zadevah, na kar kažejo denimo prakse nekaterih ekonomsko in socialno bogatejših držav. Vendar nekateri trendi v zadnjem času kažejo, da se v nekaterih okoljih – in Slovenija je takšen primer – dogaja ravno nasprotno, da v njih ženske predstavljajo precej manjši odstotek v lokalni politiki kot na nacionalni ravni. Tudi izkušnje drugod po svetu kažejo, da se na lokalni ravni pogosto ustoličijo spolni predsodki, patriarhalna miselnost ter moška zavezništva. Evropski primer Švice, kjer sta se dva kantona Appenzell (Ausserhoden in Innerhoden) skoraj do konca dvajsetega stoletja upirala uvedbi splošne volilne pravice za ženske, je že pregovorni primer kombinacije lokalne tradicije in moških zavezništev (Jalušič, 2016). Zanimivo je dejstvo, da je po zadnjih volitvah leta 2011 tudi na Norveškem, ki je bila pionirka preboja na področju vstopanja žensk v politiko na lokalni ravni, vključeno manjše število žensk v lokalno politiko kot na nacionalni ravni: na lokalnih volitvah 2011 je bilo izvoljenih dobrih 38% žensk in le nekaj več kot 22% županj (Statistics Norway, 2015).

Podatki za Slovenijo kažejo, da je v politiko na lokalni ravni ponekod še vedno vključeno precej manj žensk kot moških. Četudi je povprečje po zadnjih lokalnih volitvah leta 2014 veliko boljše kot prej (skoraj 32% občinskih svetnic), izvoljenih je bilo za 10 odstotkov več občinskih svetnic kot na volitvah 2010, pa je stanje še daleč od zadovoljujočega. Tudi različna okolja kažejo različne situacije. Članic mestnih svetov je 42%, v občinskih svetih v večjih občinah je žensk 33%, medtem ko jih je v manjših občinah le 22% (Pleš Murko in druge, 2015). Na zadnjih lokalnih volitvah 2014 so bile le v 16 od 212 občin v Sloveniji izvoljene županje, kar predstavlja zgolj 7,6 odstotka vseh županskih mest. Prav tako je le v treh občinah več kot 50 odstotkov svetnic in kar v desetih občinah v mestnem oz občinskem svetu ni niti ene svetnice (Metina lista, 2015). A do leta 2014, ko je bila končno uveljavljena 40% spolna kvota pri kandidiranju in princip zadrge oz. izmeničnega uvrščanja spolov v prvi polovici kandidatnih list, je bila splošna situacija še veliko slabša. To najbrž dokazuje, kako zelo potrebno je vpeljevati in ohranjati zakonodajne ukrepe, ki zagotavljajo ustrezen delež reprezentacije žensk v politiki, tako na nacionalni kot na lokalni ravni.

Argumente za višjo raven zastopanosti žensk v lokalni politiki lahko nabiramo na dveh koncih. Na eni strani je s popolnoma načelnega stališča prav gotovo pomemben sam argument enakosti kot temeljne demokratične in ustavne vrednote, ki naj velja za vse. Zato

naj izpostavimo, da je spodbujanje in vključevanje večjega števila žensk v lokalno politiko pomembno zaradi vrednote enakosti žensk in moških kot take, zaradi načela, ki je ustavna kategorija in zadeva pravičnost kot tako, pri čemer gre za to, da je enakost princip in cilj hkrati. Po drugi strani je mogoče izhajati iz utilitarističnega argumenta, ki poudarja, da je večja udeležba žensk pomembna za kvaliteto same lokalne samouprave in življenja v lokalnih skupnostih, kar se je že izkazalo v številnih primerih. Dobra lokalna samouprava je ključna za dobre življenjske pogoje v lokalnih skupnostih, katerih polovico predstavljajo ženske. To je prostor, kjer ljudje zadovoljujejo svoje ključne potrebe in v kolikor ženske niso vključene v ustvarjanje lokalne politike in v odločanje na tej ravni, se njihov družbeni in ekonomski status ne bo izboljšal.

Zakonodaja je eden učinkovitejših mehanizmov, ki omogoča in spodbudi bolj enakopravno zastopnost žensk pri političnem odločanju. Izkušnje so pokazale, da sta načelno strinjanje o enakosti spolov in verbalna podpora sicer pomembna, vendar ne implicirata dejanskih ukrepov za doseganje večje zastopnosti žensk v politiki. Vsaj v fazi, ko širša družba in odločilni politični akterji (stranke) še ne prepoznavajo pomembnosti enake prisotnosti obeh spolov na položajih odločanja, je zelo pomembno, da se zahteve zakonsko opredeli in uvede konkretne ukrepe in tako pospeši spremembe. Kvote so v številnih državah in na več ravneh odločanja (ne samo političnega, ampak tudi gospodarskega življenja), postale tako rekoč normalni in dobrodošli ukrep.

V Sloveniji ne moremo spregledati učinka kvot na prisotnost žensk v institucionalni politiki (Selišnik in Antić 2015). Kvote sicer niso imele takojšnjega vpliva, so pa nedvomno prispevale k postopnemu povečevanju deleža žensk v Državnem zboru (DZ). Leta 2011, ko se je delež žensk v DZ prvič dvignil nad 30%, so k temu nedvomno prispevale spremenjenje okoliščine kot na primer nove stranke, pritisk okolja, žensk znotraj strank, začetek pomanjkanja moških kandidatov, itd. (S. Pleš in druge, 2013). Vendar te okoliščine ne bi vplivale na takšno povečanje prisotnosti žensk, če stranke ne bi bile tudi zakonsko primorane zagotoviti 35% delež žensk na kandidatnih listah.

Kljub nekaterim pomembnim zakonskim spremembam na tem področju pa ugotavljamo, da je slovenska zakonodaja, ki bi naj spodbujala enako prisotnost žensk in moških v politiki, še vedno pomanjkljiva, zlasti če pogledamo lokalni nivo. Število oz. deleži žensk na županskih mestih ter med svetnicami jasno kažejo, da je slovenska zakonodaja na tem področju še potrebna dodelave ter da so nekatere spremembe nujne, če hočemo začetnemu procesu vstopanja večjega števila žensk v politiko zagotoviti uspešno nadaljevanje.

Ravno iz tega razloga si je smiselno ogledati prakse in zakonodajo držav, ki se lahko pohvalijo z visokim deležem žensk oz. pravičnim zastopanjem obeh spolov v politiki. Tako je predvsem v skandinavskih državah. Norveška je ena od držav, ki pri tem nedvomno izstopa. V tem članku bomo na kratko prikazale norveško situacijo in zakonodajo in njene prednosti ter to situacijo primerjali s slovensko, prevetrile sedanjo zakonodajo in izpostavile nekatere njene pomanjkljivosti, predvsem v luči norveške zakonodaje. Osredotočile se bomo na tri ključne tako slovenske kakor norveške zakone, ki posredno in neposredno vplivajo na volitve in njihov izid ter posledično na zastopnost spolov v politiki. To so:

- Zakon o enakih možnostih

- Zakon o lokalnih volitvah / Zakon o lokalni (samo)upravi
- Zakon o političnih strankah

V skladu s tem bomo na koncu v aneksu podale nekaj konkretnih predlogov za spremembo zakonodaje v slovenskem prostoru.

2. Norveška situacija, trendi in dobre prakse na lokalni ravni

Norveška ima dandanes podobno situacijo kot druge skandinavske države, vsaj deloma pa tudi Slovenija. Na lokalnem nivoju, v občinske svete je v povprečju izvoljen manjši odstotek žensk kot v nacionalni parlament, medtem ko trendi ponekod drugod v svetu kažejo v nasprotno smer. Delež žensk v lokalni samoupravi je sicer visok, v povprečju 38%, vendar pa variira glede na občino. Tako je v več kot 29% občin delež žensk 50% ali več, medtem ko je v 7% občin ta delež manjši od 25% in se je v nekaterih znižal (Bjørnå, 2012, 130). V literaturi se običajno smatra, da je reprezentacija »uravnotežena« po spolu, če je razmerja spolov 60/40 (ibid.). Zanimivo je, da se na Norveškem na lokalni ravni kljub dolgi tradiciji visoke zastopanosti kaže trend rahlega nazadovanja števila žensk v lokalni samoupravi (ibid.), čeprav je bila prav Norveška ena od tistih držav, ki je testirala demokratične in družbene inovacije najprej na lokalni, šele nato pa na nacionalni ravni (Aars in Flo, 2011, 1)

Že leta 1971 je Norveška doživela veliko pozornost v svetu, saj je bila v dveh največjih mestih v državi ter v eni manjši občini v lokalne svete izvoljena večina žensk. Število žensk v lokalni samoupravi se je v enem desetletju več kot podvojilo in četudi ni preseгло 15%, je to imelo velik simbolni učinek in je predstavljalo inspiracijo. (Ars in Flo, 2011, 4-5) . To je bil rezultat daljšega trenda, ki se je začel že v drugi polovici šestdesetih let prejšnjega stoletja, in je bil posledica oblikovanja nadstrankarske koalicije za spodbujanje izvolitve žensk v občinske svete, v kateri so bile tako stranke kot nevladne (ženske) organizacije (Norderval Means, 1972, 367-370). V tem času je bilo na lokalni ravni nominiranih veliko število žensk, hkrati pa so posebne poteze volilnega sistema omogočile, da so volilci in volilke ženske lahko neposredno postavljali na višja mesta na kandidatnih listah, hkrati pa jih »kumulirali« (ibid., več o tem spodaj). To je spodbudila daljša kampanja navedene koalicije, hkrati pa tudi nekatere druge spremembe v politikah, ki so upoštevale ovire in potrebe žensk za vstop v politiko, jim omogočale večjo enakost in lažje usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti.

Pri spremembah ne gre zanemariti dolge tradicije. Ženske na Norveškem imajo volilno pravico že od leta 1910, lokalni občinski sveti na Norveškem pa se že od leta 1919 obvezno volijo po proporcionalnem volilnem sistemu in dandanes je 94% vseh lokalnih svetnikov in svetnic izvoljenih z list, ki jih oblikujejo stranke, ki delujejo na nivoju celotne države. Norveška je v prejšnjem stoletju število občin zmanjšala s 661 na 430, povprečno število prebivalcev v občini je približno 10.500, vendar pa je srednja velikost populacije v občini nekje okoli 4500 (Aars in Flo, 2011, 2). Avtorji in avtorice, ki obravnavajo položaj žensk v norveški lokalni samoupravi, poleg drugih faktorjev posebej poudarjajo vpliv zakonodaje na uravnoteženo prisotnost žensk v lokalni politiki.

Zakonodaja s področja enakih možnosti:

Norveški zakon o enakosti spolov določa popolnoma jasna merila o uravnoteženi zastopanosti spolov v odločevalskih odborih: na splošno sledi načelu, da mora biti vsak od spolov zastopan vsaj s 40 odstotki v posameznem odboru. Navedena določba se sicer ne uporablja za odbore, katerih člani so imenovani s strani neposredno voljenih teles (npr. parlamenta). V primeru odborov, imenovanih s strani neposredno voljenih teles v občinskih in okrajnih oblasteh, zakon napotuje na uporabo Zakona o lokalni (samo)upravi.

Zakonodaja s področja lokalnih volitev oz. Zakon o lokalni samoupravi

Zakon o lokalni samoupravi iz leta 1992 določa popolnoma jasna merila o uravnoteženi zastopanosti spolov: v splošnem sledi načelu, da mora biti vsak od spolov zastopan vsaj s 40 odstotki, pri čemer za do devet voljenih članov izrecno določa minimalno število kandidatov obeh spolov. Lokalni občinski sveti se demokratično volijo na osnovi proporcionalnega volilnega sistema. Vendar na ravni občinskih svetov ne obstajajo nobena specifična določila za kvote za posamezne skupine. V ruralni norveški imajo občinski sveti denimo 15-20 sedežev, in za njih se bori več strank, običajno 5-6 (Bjørnå, 2012, 134). Regulacija pa obstaja, tako kot to določa zakon o enakosti spolov, na ravni odborov, predvsem pa na ravni občinskega izvršnega sveta/odbora. Izvršni svet/odbor je najbolj vpliven organ lokalne skupnosti. Izvršni sveti morajo obvezno slediti zakonskim regulacijam glede reprezentiranosti spolov. Nadzor nad tem zagotavlja deželni guverner/guvernerka in to je močna motivacija za stranke, da imajo na svojih listah dovolj žensk-kandidatk, saj sicer ne morejo zapolniti mest v odboru. (prim. Bjørnå, 2012, 135).

Pomembno je poudariti, da norveška zakonodaja v prid uravnoteženi zastopanosti spolov uvaja pravila glede učinka/rezultata, to je dodelitve mest v proporcionalnem volilnem sistemu in ne določa kvot za kandidatne liste. Norveške lokalne volitve imajo odprte liste in možnost kumuliranja glasov. Volilci in volilke imajo možnost, da dajo preferenčni glas določenim kandidatom, tudi na drugih strankarskih listah. Tako so do leta 2003 volilci in volilke lahko določene kandidate celo črtali z list in jih nadomestili z novimi (po starem zakonu iz leta 1925), kar je najprej delovalo v škodo žensk, nato pa v letu 1971 ob posebni kampanji in navodilom volilcem sodbujalo njihovo izvolitev.

Če je torej na podlagi predpisanega postopka dodelitve glasov v odborih en spol zastopan z manj člani liste kot to zahtevajo pravila glede sestave kandidatnih list, se kandidati manj zastopanega spola vključijo in pomaknejo po listi navzgor kolikor je možno, oziroma do tiste mere, ki je potrebna, da se doseže potrebna uravnoteženost. Navedena pravila o zastopanosti spolov se tako uporabljajo predvsem v primeru imenovanja občinske uprave.

V nekaterih primerih, kot so neposredne volitve/imenovanja v organe, ki jih po zakonu lahko sestavljajo le člani občinskih ali okrožnih svetov in volitev v delovne odbore neposredno voljenih teles, je potrebno navedena pravila upoštevati »v največji možni meri«. Pravila o zastopanosti spolov veljajo tudi za druge odbore občinskega sveta, ki se sestavljajo proporcionalno v skladu z ustreznostjo reprezentiranosti spolov pri tistih, izmed katerih se voli. Veljajo tudi za nadomestnega člana neposredno voljenega telesa, ki ni občinski ali okrožni svet, odbora občinskega sveta ali okrožnega sveta - nadomestni član tega telesa se

imenuje iz iste skupine, kot ji je pripadal član, ki je odstopil; če pa bi ta postopek povzročil zastopanost enega od spolov, manjšo od 40 odstotkov članov telesa, se novi član izvoli med kandidati spola, ki je zastopan v manjši meri. In nenazadnje, izvzeta niso niti podjetja, ki so v vsaj dvotretjinski lasti občinskih oblasti – v tem primeru se zakon glede zastopanosti spolov v upravah teh podjetij sklicuje na določbe Zakona o družbah z omejeno odgovornostjo.

Zakonodaja in prakse s področja političnih strank

Norveški zakon o političnih strankah posebnih določb o zastopanosti obeh spolov ne vsebuje. Vendar pa celoten sistem obvezne reprezentacije v odločevalskih telesih in pravilo glede rezultata (in ne kvot na listah) prispeva k temu, da imajo stranke močan interes za to, da na izvoljiva mesta postavijo dovolj kandidatk, saj ženske potrebujejo, če hočejo biti prisotne na pomembnih odločevalskih mestih. Nekatero stranko, denimo največja, Delavska stranka, pa tudi Socialistična leva stranka, ki imata zelo razdelane politike enakosti spolov že dolga leta, sami uporabljata sistem kvot (40%), medtem ko denimo Stranka napredka, ki ji na lokalni ravni raste podpora, zavrača kvote in nasprotuje zakonskim določitvam, ki omogočajo večjo izvoljivost žensk (Bjørnå, 2012, 135).

Politične stranke na Norveškem beležijo visoke stopnje zaupanja in tudi finančne podpore. Zato igrajo ključno vlogo tudi na lokalnih volitvah, tako da je 94% kandidatov in kandidatk na lokalnih volitvah izvoljenih na strankarskih listah.

Strankam je dovoljeno, da pridobijo finančna sredstva tudi iz drugih virov in ne samo od države. Vendar morajo biti finančni viri javno znani, zato je nemogoče pridobivanje sredstev s strani anonimnih donatorjev. Podpora volitvam po principu »denar za vsak glas« pomeni, da stranka, ki na naslednjih lokalnih volitvah dobi več glasov kot na prejšnjih volitvah, prejme preprosto sorazmerno večji delež sredstev s strani države. Stranke se prav tako financirajo iz lastnih sredstev, to so članarine, prihodki iz iger na srečo in prihodki od kapitala, prav tako pa se financirajo iz prispevkov zasebnikov, prispevkov podjetij in sindikatov (Political parties' financing, 2014).

Vloga politične stranke je ključna za uspešnost kandidature, saj kandidat/ka ne deluje individualno, ločeno od stranke. Praviloma je tako, da kandidatu/ki nekdo iz stranke predlaga, da kandidira. Prav tako pa tudi kampanjo vodijo in oblikujejo stranke in ne kandidat/ka sam/a. Vsestranska podpora stranke, finančni viri, ki jih le-te namenijo za posamezno kandidatko, sama organizacija volilne kampanje in ostali momenti so izrednega pomena za vsakogar, ki kandidira. Pomembno je tudi mentorstvo bolj izkušenih članov v stranki.

Pri strankah, ki so uspešne pri kandidiranju in izvoljenosti žensk, velja poudariti, da imajo dolgo tradicijo vključevanja žensk v politiko, kot denimo Delavska stranka. Sistem kvot podpirajo tudi z drugimi ukrepi kot so denimo mentorski sistem, usposabljanja, publiciranje priročnikov s konkretnimi napotki in vsebinami. Povezovanje žensk v mrežo in sistem mentorstva potekata tako lokalno, regionalno, kakor tudi nadnacionalno (Nordijska mreža socialističnih strank). Organizacija usposabljanj za izvoljene predstavnice poteka tudi

neposredno po volitvah, ne samo pred njimi in se nanaša tako na opolnomočenje žensk za delo v politiki, kakor tudi za delo v strankarski in lokalni politiki.

Drugi ukrepi in dejavnosti

Norveška sicer poleg zakonodaje na področju lokalne skupnosti in volitev prakticira številne ukrepe, ki vplivajo na višji delež žensk v politiki tako na nacionalni kot na lokalni ravni. Že od druge polovice sedemdesetih let ima denimo na občinski ravni odbore za enakost spolov. Pri ukrepih gre za sistem domišljenih politik, ki zagotavljajo usklajevanje dela, družine in zasebnega življenja - za moške in ženske. Med tovrstne ukrepe sodijo denimo močno subvencioniran sistem javnih in zasebnih vrtcev, prilagodljiv delovni čas ter različne druge storitve za otroke in starejše, kar bi naj omogočilo enakomerno posvečanje delu, skrbi za otroke in starejšim. Ravno prožni delovni čas za oba spola omogoča tudi lažjo poznejšo upokojitvev, daljše vplačevanje v pokojninsko blagajno in aktivnejše starejše generacije (starejši so zadovoljnejši, ostanejo integrirani v socialne strukture in so tudi bolj zdravi). Skupnost kot takšna na ta način pridobiva v celoti (Wilkinson in Pickett, 2012). Družine z dvema plačama plačujejo več davkov, davki pa so osnova za vse javne storitve: šole, bolnišnice, vrtci, transport, institucije, ne nazadnje pa so tudi podlaga za zaposlovanje v javnem sektorju. Ukrepi za uravnoteženost dela in zasebnega življenja vključujejo politike in spobude, ki omogočajo usklajevanje družinskega in poklicnega življenja, varstvo otrok, prilagodljiv delovni čas, (deljen) starševski dopust ipd. Ravnovesje med delom in zasebnim življenjem zahteva tudi nove storitve, s katerimi se zagotavlja varstvo in nega za otroke in starejše tudi izven »rednih delovnih« urnikov, storitve, ki predstavljajo veliko število delovnih mest (povečano zaposlovanje), izkoriščanje (intelektualnega in socialnega) potenciala tako žensk kot moških, pomeni povečanje družinskega dohodka, povečano potrošnjo, koriščenje storitev ter povečanje javnih prihodkov (davki). Ta del storitev poteka ravno na lokalnem nivoju. Ocenjuje se, da tak koncept omogoča tudi večje število tistih, ki se odločajo za otroke, kar bi naj po ekonomskih teorijah predstavljalo ključni dejavnik za prihodnjo gospodarsko in demografsko stabilnost in rasti (referenčne raziskave OECD, IDS in EU).

Še enkrat velja poudariti pomen tradicije ženskega gibanja v boju za uravnoteženo zastopanost spolov, katere del je bila tudi volilna kampanja, ki je trajala od leta 1965 (Nordeval Means, 1971, 370) pa vse do leta 2009 ki jo je izvajala nadstrankarska koalicija strank in nevladnih organizacij (Electoral campaign from 1965-2009). Njeni glavni sporočili sta bili »Več žensk v lokalni politiki!« in »Ženske na vodilne in vodstvene položaje!«. Kampanja je pokazala tudi, kako pomembno je poznavanje volilnega sistema in kako je mogoče tudi obstoječi volilni sistem z njegovimi posebnostmi (preferenčni glas in črtanje kandidatov z list) izkoristiti v prid izvoljivosti žensk (Aars in Flo, 2011, 5-6).

3. Slovenija: situacija, zakonodaja in prakse na lokalni ravni

Tudi Slovenija ima relativno dolgo tradicijo enakopravnosti žensk in velja omeniti, da se je v socializmu nekdanja država Jugoslavija v veliki meri zgledovala po skandinavskih državah. Ravno tako obstaja dolga tradicija lokalne samouprave, ki pa se je s številnimi postsocialističnimi reformami precej spremenila in razdrobila. Predvsem na področju otroškega varstva, zdravstvenega varstva in socialnega skrbstva je obstajala kvalitetna

oskrba potreb lokalnega prebivalstva in precejšnja stopnja samoorganizacije. Ta tradicija je bila s preходом v tržni sistem in novo državo okrnjena, deloma pa tudi razvrednotena. Nov sistem lokalne samouprave je skozi več reform prinesel drobitev občin in povečevanje njihovega števila ter kompliciran sistem volitev na lokalni ravni.

Slovenija ima 212 občin (leta 2002 jih je bilo 193), različnih po velikosti in številu prebivalcev: 11 je mestnih občin in so številčno največje ter imajo nekoliko razširjene zakonske pristojnosti. Raznolikost bi naj bil vzrok, da ima Slovenija precej zapleten sistem volitev na lokalni ravni, ki kombinira proporcionalni in večinski volilni sistem glede na velikost občin in občinskih svetov (prevzeto iz Murko Pleš in ostale, 2015)

Medtem ko je bila v prid uravnoteženi zastopanosti spolov na nacionalni ravni do sedaj posvečena precejšnja pozornost (denimo nekajletna prizadevanja Koalicije za uravnoteženo reprezentiranost spolov), je bila lokalna raven kar nekaj časa zapostavljena, deloma sta ji posvečala le sedaj že ukinjeni Urad za žensko politiko, ter v zadnjem času predvsem Ženski lobi Slovenije. Od leta 2005 je bil v dopolnjen zakon o lokalni samoupravi uveden sistem spolnih kvot na kandidatnih listah političnih strank, ki se je z leti zviševal. Ravno zato je bilo na lokalni ravni na zadnjih volitvah leta 2014 izvoljenih ne samo skoraj 10% več žensk kot na predzadnjih volitvah, ampak je bil dosežen tudi 40% delež žensk v mestnih občinskih svetih in 33% delež žensk v občinskih svetih občin s proporcionalnim volilnim sistemom. Rezultat je tako pokazal ne samo upravičenost zakonske regulacije kvot, ampak tudi dejstvo, da to vpliva tudi na politično kulturo na tistih področjih, kjer kvote niso predpisane.

Zakonodaja s področja enakih možnosti

Slovenski zakon na področju enakopravne zastopanosti spolov sledi najmanj 40 odstotni zastopanosti posameznega spola kot kriteriju za uvedbo posebnih, začasnih ukrepov za ustvarjanje enakih možnosti žensk in moških ter za spodbujanje enakosti spolov na tistih področjih družbenega življenja, kjer se ugotavlja neuravnotežena zastopanost spolov oziroma neenak položaj oseb enega spola. Zakon zavezuje k upoštevanju načela uravnoteženosti spolov pri oblikovanju delovnih teles in sestavi delegacij tako neposredno voljenih v Državni zbor kot tudi vlado ter ministrstva, vendar pa je dikcija v obeh primerih nekoliko drugačna: medtem, ko so vlada ter ministrice in ministri zavezani k upoštevanju načela uravnotežene zastopanosti žensk in moški, razen če to iz objektivnih razlogov ni mogoče, zakon za državni zbor določa, da naj v skladu z dejanskimi možnostmi v največji meri upošteva načelo uravnotežene zastopanosti žensk in moških pri oblikovanju delovnih teles in sestavi delegacij, ki jih ustanavlja v skladu s svojim poslovnikom.

Zakon o enakih možnostih moških in žensk samoupravnih lokalnih skupnosti ne zavezuje k upoštevanju uravnoteženosti spolov v njihovih odborih, zavezuje pa jih k spodbujanju in ustvarjanju enakih možnosti v okviru njihovih pristojnosti ter pri sprejemanju ukrepov in aktivnosti. Zakon določa možnost (ne pa obveznost!) imenovanja koordinatorice oziroma koordinatorja za enake možnosti, ki med drugim, predlaga ukrepe in aktivnosti na področju ustvarjanja enakih možnosti ter ima svetovalno vlogo pri oblikovanju rešitev za doseganje namena tega zakona v okviru posamezne lokalne skupnosti. Kadar ima samoupravna lokalna skupnost koordinatorico oziroma koordinatorja za enake možnosti, so organi samoupravnih lokalnih skupnosti dolžni pri načrtovanju razvoja in sprejemanju drugih odločitev obravnavati

predloge ukrepov in aktivnosti, ki jih predlagajo koordinatorice oziroma koordinatorji za enake možnosti in jih ustrezno upoštevati.

Slovenski zakon vsebuje tudi določbe, ki se nanašajo na politične stranke, ki naj vsaka štiri leta sprejmejo načrt, v katerem se opredelijo do vprašanja uravnotežene zastopanosti obeh spolov ter v skladu z opredelitvijo določijo načine in ukrepe za spodbujanje bolj uravnotežene zastopanosti žensk in moških v organih stranke, na kandidatnih listah za volitve v državni zbor in v organe lokalnih skupnosti ter za volitve predsednice oziroma predsednika republike. Uveljavljanje tega dela zakona se ne spremlja, po zdaj znanih podatkih politične stranke tega praviloma ne počnejo, prav tako še ni bilo sproženega nobenega postopka zoper politično stranko. Obveznosti političnih strank glede dejanske zastopanosti obeh spolov v organih stranke ter na kandidatnih listah zakon ne predpisuje (obveznosti glede zastopanosti na kandidatnih listah določa Zakon o lokalnih volitvah).

Zakonodaja s področja lokalnih volitev

Slovenija na lokalni ravni kombinira večinski in proporcionalni volilni sistem. V 148-ih občinah, med njimi je 11 mestnih, se občinski sveti volijo po proporcionalnem volilnem sistemu. V tem volilnem sistemu so občine lahko razdeljene v volilne enote tako, da je območje celotne občine ena volilna enota, ali pa jih je več, vendar je pet minimalno število mandatov, ki se volijo v posamezni volilni enoti. V občinah s proporcionalnim volilnim sistemom se voli za listo kandidatov, pri čemer lahko posamezni kandidatki ali kandidatu z liste za katero so glasovali oddajo preferenčni glas (povzeto po Pleš Murko in druge, 2015).

V občinah, katerih občinski sveti štejejo najmanj 7 in največ 11 članic in članov, občinski svet volijo po večinskem volilnem sistemu (64 občin). Volitve posameznih mandatov občine razdelijo v volilne enote tako, da se v posamezni enoti voli po en mandat ali največ trije. Območje najmanjših občin s 7-članskimi občinskimi sveti lahko v celoti predstavlja eno volilno enoto (16 občin). V občinah z večinskim volilnim sistemom volivke in volivci glasujejo za posameznega kandidata ali kandidatko. Ta razlika v volilnem sistemu med občinami precej vpliva na izvoljivost žensk, ob upoštevanju, da zakon določa obvezno kvoto na volilnih listah (ibid.).

Volitve županij in županov ter volitve v občinske in mestne svete ureja Zakon o lokalnih volitvah, ki je bil leta 2005 dopolnjen z ukrepi oziroma z določbami, ki naj bi zagotavljale enakomerno zastopanost obeh spolov na kandidatnih listah in posledično uravnoteženo zastopanost obeh spolov v občinskih svetih. Cilj teh dopolnitev je bil povečanje deleža žensk na kandidatnih listah in med izvoljenimi svetniki in svetnicami. Do leta 2002 je znašal delež izvoljenih svetnic le 13,1% (ibid.).

Dopolnjen zakon o lokalnih volitvah je leta 2005 določil, da mora predlagatelj kandidatki in kandidatov oziroma kandidatne liste na listo uvrstiti najmanj 40% enega spola in da morajo biti kandidatke in kandidati v zgornji polovici liste razvrščeni izmenično – sistem zadržte. Za večinski volilni sistem je ta določba brezpredmetna, saj se v njem ne voli celotne liste. Zato mora v tem primeru predlagatelj med tremi kandidatkami ali kandidati, ki se volijo v eni volilni enoti, zagotoviti, da bo eden drugega spola. V vseh drugih primerih, ko se voli

praviloma eden ali največ dva mandata zakon ne določa nobenega ukrepa za bolj uravnoteženo kandidiranje obeh spolov (ibid.).

Zakonodaja o političnih strankah

Zakon o političnih strankah vsebuje samo določbo, da mora statut stranke določiti način zagotavljanja enakih možnosti obeh spolov pri določanju kandidatke in kandidatov za volitve v državni zbor in za predsednico oziroma predsednika republike ter kandidatke oziroma kandidate za volitve v organe lokalnih skupnosti in v Evropski parlament. Natančnih obveznosti političnih strank, podobno kot Zakon o enakih možnostih žensk in moških, ta zakon ne opredeljuje.

4. Podobnosti, razlike, prednosti in pomanjkljivosti zakonodaje

Pri analizi in primerjavi norveške in slovenske zakonodaje in rezultatov volitev se pokažejo naslednje ključne zadeve. Razlika med obema zakonoma o enakih možnostih je najpoprej v sami dikciji, v samem imenu zakona, saj se norveški zakon imenuje zakon o enakosti spolov, medtem ko slovenski zakon še vedno aplicira binarnost in naslavlja enake možnosti moških in žensk, kar pomeni, da spregleda širino in kompleksnost vprašanja spola. Oba zakona o enakih možnostih, tako norveški kot slovenski, vsebujeta določila o zastopanosti spolov v odborih, telesih in delegacijah, ki jih imenujejo javna telesa, vendar med njima obstajajo ključne razlike.

Najpomembnejša razlika med ukrepi obeh držav se nanaša neposredno na način in učinek uzakonitve enake zastopanosti spolov in je v tem, da se slovenski zakon o enakih možnostih žensk in moških pri kvotah osredotoča predvsem na postopek kandidiranja in določa prisotnost obeh spolov na kandidatnih listah predlagateljev, glede ostalih javnih teles (odborov itd.) pa zastopanosti ne določa tako neposredno kot norveški zakon. Z drugimi besedami, medtem ko gre na Norveškem za dejanski učinek, ki ga bo dosegel ukrep, oziroma zakonodajalec zahteva od akterjev najmanj 40% delež obeh spolov v rezultatu, je v Sloveniji zavezanost političnih akterjev in strankarskih vratarjev bodisi ta, da le kandidirajo zadosten odstotek žensk na določenih mestih na kandidatnih listah, ali pa zgolj spodbujajo in ustvarjajo enake možnosti, ne da bi bilo to kakor koli obvezno.

Norveški Zakon o enakosti spolov sicer samoupravnih lokalnih skupnosti ne zavezuje neposredno k upoštevanju uravnoteženosti spolov v njihovih odborih, ampak v njihovem primeru to področje ureja Zakon o lokalni (samo)upravi). Vendar zakon uvaja popolnoma jasna merila o uravnoteženi zastopanosti spolov v odločevalskih odborih, saj splošno sledi načelu, da mora biti vsak od spolov (v rezultatu) zastopan vsaj s 40 odstotki v posameznem odboru.

Zakon o enakih možnostih moških in žensk v Sloveniji lokalne skupnosti sicer zavezuje k spodbujanju in ustvarjanju enakih možnosti v okviru njihovih pristojnosti ter pri sprejemanju ukrepov in aktivnosti. Vendar je učinek slovenske zakonodaje, ki določa uravnoteženost spolov predvsem preko kandidatnih list in ki neupoštevanje uravnotežene zastopanosti na kandidatnih listah kaznuje z izključitvijo kandidatne liste, omejen. Na eni strani nima vpliva v številnih občinah, ki imajo večinski volilni sistem, hkrati pa ima manjši vpliv na celoten

rezultat volitev in ne vpliva na uravnoteženo zastopanost v drugih organih lokalne samouprave.

Če pogledamo samo volilno zakonodajo obeh držav na lokalni ravni, potem lahko ugotovimo, da ima Norveška že skoraj kot stoletje dolgo tradicijo proporcionalnega volilnega sistema (s preferenčnim glasom, ki so ga v sedemdesetih letih uspeli mobilizirati v korist žensk), v katerem imajo ženske visoko možnost izvolitve ter stabilen strankarski sistem, tako da je 94% izvoljenih svetnikov in svetnic v občinskih svetih strankarskih kandidatov. Za razliko od Norveške ima Slovenija kompliciran lokalni volilni sistem, ki je kombinacija proporcionalne in večinske volilne izbire, hkrati pa beleži veliko nezaupanje v stranke. Ker imajo ženske več možnosti za izvolitev v proporcionalnem sistemu (in ker slovenski sistem temelji na uzakonjenju kvot na listah) to posledično pomeni, da predpisana kvota na večinski volilni sistem tako rekoč nima vpliva. Hkrati je nezaupanje v stranke v Sloveniji na lokalni ravni povzročilo veliko naraščanje tako imenovanih neodvisnih list, ki včasih so, pogosto pa niso neodvisne od strank, in na katere ni mogoče vplivati preko zakonodaje, ki zavezuje stranke. Kljub temu je še vedno več občin (Pleš Murko in druge, 2015), kjer so bile politične stranke večinski predlagatelji kandidatnih list.

Naslednji element, ki je pomemben pri izvolitvi kandidatk poleg strankarskih ureditev in kvot v volilni zakonodaji, je sam volilni sistem. Na lokalnem nivoju namreč v Sloveniji beležimo nek trend, ki je odvisen od uporabe večinskega sistema v majhnih občinah (z manj kot 12 člani občinskega sveta). Glede na uporabo dveh volilnih sistemov, ki veljata na lokalnih volitvah (proporcionalnega in večinskega), se pri občinah z manj kot 12 občinskimi svetniki v občinskem svetu volitve izvajajo po večinskem sistemu. Praksa v Sloveniji in drugod kaže, da je izvoljivost za ženske večja v občinah z višjim številom svetniških mest. V večinskem volilnem sistemu pa imamo večje število volilnih enot, kjer se volijo praviloma le 1 do 3 mandati. Pri kandidiranju 1 do 3 kandidatk in kandidatov je nemogoče zagotoviti uravnoteženost spolov oz. spolno kvoto, kar posledično pomeni izvolitev manjšega števila žensk. V večinskem volilnem sistemu tako de facto kljub zakonodaji ne učinkujejo nobeni trenutni ukrepi za več žensk v občinskem svetu, zato je treba ob obstoju različnih volilnih sistemov na lokalni ravni predlagati ukrep, ki bo vsaj posredno zagotavljal izvolitev večjega števila žensk kot do sedaj.

Tako število volilnih enot kot njihova velikost pomembno vpliva tudi na izvolitev žensk v občinah, kjer se občinski svet voli po proporcionalnem volilnem sistemu. Zakon predpisuje, da nobena volilna enota ne sme imeti manj kot 5 mandatov. V primeru, ko je le 5 mandatov, obstaja možnost oz. verjetnost, da je na kandidatni listi le 1 ženska in zato toliko manjša možnost, da je ženska izvoljena. Tako v kar 3 takšnih občinah ni bila nobena ženska izvoljena v občinski svet (Pleš Murko in druge, 2015).

Iz analize izidov lokalnih volitev leta 2014 (Pleš Murko in druge, 2015) sledi tudi, da je preferenčni glas v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom povzročil, da je bilo v 137 občinskih svetov (brez mestnih svetov) na podlagi preferenčnih glasov izvoljenih 340 svetnikov in 63 svetnic, oz. 14% moških in zgolj 2,6% žensk. To ne kaže na neustreznost preferenčnega glasu za večjo izvoljivost žensk, ampak predvsem na to, da ne obstaja praksa, ki bi spodbujala uporabo preferenčnega glasu za večje število izvoljenih žensk, kar je denimo uspelo na Norveškem, ampak nasprotno, da preferenčne glasove dobivajo moški.

Poleg volilne zakonodaje (vpeljava volilnih kvot) igrajo pomembno vlogo pri kandidiranju in izvolitvi obeh spolov na politične funkcije tudi strankarska pravila. Stranke so nasploh gatekeeperji demokracije in v tem smislu strankarske politike in demokratične ureditve predstavljajo pomemben strukturni moment ovire ali podpore za vstopanje žensk v lokalno politiko (OSCE, 2014). Norveška izkušnja kaže, da je treba stranke spodbujati/nagrajevati glede na dosežen rezultat. Pomembno je, da na strankarskem nivoju in v zakonodaji obstajajo mehanizmi, ki bodo stranke spodbujali glede na število izvoljenih strankarskih kandidatk (torej glede na rezultat), ne pa glede na število žensk, ki jih postavijo na kandidatne liste (Delys, 2014).

Skleniti bi torej veljalo naslednje. Kot ugotavlja Ženski lobi Slovenije, je bila uzakonitev ukrepov za zagotavljanje enakosti spolov pri kandidiranju v občinske in mestne svete nedvomno upravičena. Kvote so dosegle učinek, saj je bil poprečni delež kandidatk na volitvah v letu 2014 45,5 % v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom (celo 49 % v mestnih občinah kjer se voli po proporcionalnem volilnem sistemu). Prav tako so upravičenost kvot potrdili izidi volitev: v mestnih občinah je bilo izvoljenih žensk 40,0% in v drugih občinah s proporcionalnim volilnim sistemom (33%). Pomembna je tudi ugotovitev, da zdaj veljavna in zakonsko predpisana spolna kvota nima neposrednega vpliva v večinskem volilnem sistemu, da torej ne vpliva na večjo izvoljivost žensk (Murko-Pleš in druge).

Glede na norveški zgled bi veljalo večjo zastopanost žensk na lokalnem nivoju v prihodnosti dosegati predvsem zakonodajo, ki bi zahtevala uravnoteženost zastopanosti spolov v rezultatu. Obenem je jasno, da je proporcionalni volilni sistem tisti, ki ženskam omogoča večjo izvoljivost, še posebej, če bi uspeli ustvariti zavest o tem, da je mogoče preferenčni glas uporabiti tudi v dobro izvolitve ženskih kandidatk (kar se je tudi izkazalo za učinkovito v norveškem primeru že leta 1971). Nerazumljiv in raznolik volilni sistem vsekakor ni v prid večji izvoljivosti kandidatk, ki šele želijo vstopiti na politično področje na lokalnem nivoju, zato bi bilo na dolgi rok pametno uvesti enoten (proporcionalni) volilni sistem na celotni lokalni ravni, hkrati pa povečati število mandatov v volilnih enotah. Vendar so to ukrepi, ki jih je mogoče doseči predvsem na dolgi rok, še posebej pa je težko spreminjati volilni sistem, četudi bi to prineslo k poenostavitvi. Hkrati norveška izkušnja kaže, kako je mogoče tudi ne tako ugoden volilni sistem, če ga dobro poznamo, izkoristiti v prid izvoljivosti žensk. V prilogi na koncu teksta zato dodajamo nekatere konkretne predloge zakonodajnih sprememb znotraj sedanjega zakonodajnega okvira lokalnih volitev in lokalne samouprave, ki so nastale v okviru projekta OPENN (prim. OPENN, 2015).

6. Literatura in viri

Act relating to gender equality (the Gender Equality Act). 2007. Dostopno prek: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/the-act-relating-to-gender-equality-the-/id454568/> (3. september 2015).

Act relating to municipalities and county authorities (the Local Government Act). 2012. Dostopno prek: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/local-government-act/id439600/> (3. september 2015).

Act on certain aspects relating to the political parties (The Political Parties Act). 2005. Dostopno prek: <https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/political-parties-act/id440680/> (3. september 2015).

Aars, Jacob in Flo, Yngve. 2011. From Political Rights To Political Power. The Enfranchisement And Empowerment Of Women In Norwegian Local Politics 1910–2010. Norwegian Ministry of Local Government and Regional Development.

Dostopno prek:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/komm/valg/from_political_rights_to_political_power.pdf (10. april 2016)

Bjørnå, Hilde. 2012. Gender Balance and Institutions in Local Government – Examples from Rural Norway. *Lex Localis - Journal Of Local Self-Government*, Vol. 10, No. 2, 129 – 152.

Delys, Sarah. 2014. Women & Political Representation. Handbook on Increasing Women's Political Participation in Georgia. Tbilisi: Human Rights Education and Monitoring Center.

Dostopno prek: http://www.coe.int/t/democracy/electoral-assistance/Publications/Handbook-Women-Georgia_en.pdfv (15. avgust 2015)

Entelehia. 2011. *Lokalne volitve 2010*. Ljubljana: Agencija za strokovno podporo javnim politikam.

Hočevnar, Barbara. 2014. *Ženske v politiki: na oblast pridejo v času krize*. Ljubljana:

Enakopravnost spolov. Dostopno prek:

<http://www.delo.si/assets/info5/20150307/enakopravnost-spolov/do/sklop1-1.html> (3. september 2015).

Jalušič, Vlasta. 2016. Je Slovenija na lokalni ravni skoraj kot Švica? Dostopno na: <http://metadekleta.metinalista.si/dr-vlasta-jalusic-je-slovenija-na-lokalni-ravni-skoraj-kot-svica/> (10. april 2016)

Norderval Means, Ingunn. 1972. Women in Local Politics: The Norwegian Experience. Canadian Journal of Political Science, Vol. 5, No. 3 (Sep. 1972), 365-388.
OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR). 2014. Handbook on promoting women's participation in political parties. Dostopno prek: <http://www.osce.org/odihr/120877?download=true> (11. september 2015)

Pleš S., Tanja in druge. 2013. Ženske v politiki v Sloveniji. Ljubljana: Inštitut za družbeno kreativnost. Dostopno prek: https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CCsQFjACahUKEwiq8e7pxL3IAhWHmHIKHa73Ako&url=http%3A%2F%2Fwww.idk.si%2Fdocs%2Fanaliza%2520stanja.docx&usq=AFQjCNGbu53Pbic1wai5PIEwB_3I5g53qA (11. september 2015).

Pleš Murko, Angela in druge. 2011. Vpliv volilnih okrajev na izvoljivost žensk. Ljubljana: Ženski Lobi Slovenije. Dostopno prek: <http://www.zenskilobi.si/images/DOKUMENTI/ANALIZE/AnalizaIzvoljivostiVO.pdf> (11. september 2015).

Pleš Murko, Angela in druge. 2014. Občine brez občinske svetnice. Ljubljana: Ženski lobi Slovenije.

Political parties' financing. 2014. Dostopno prek: www.ssb.no/en/partifin (20. oktober 2015).

Selišnik, Irena and Antić Gaber Milica (2015), From voluntary party to legal electoral gender quotas in Slovenia: The importance and limitations of legal and institutional mechanisms, EUI Working Paper **LAW** 2015/31. Dostopno prek: https://blogs.eui.eu/genderquotas/wp-content/uploads/sites/24/2015/07/Slovenia_LAW_2015_31.pdf (3. marec 2016).

Wilkinson, Richard in Pickett, Kat. 2012. The spirit level - Why equality is better for everyone. OECD Report 2012, Closing the gender gap.

Zakon o enakih možnostih žensk in moških (Uradni list RS, št. 59/02 in 61/07 – ZUNEO-A). Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3418> (3. september 2015).

Zakon o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 in 83/12). Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO308> (3. september 2015).

Zakon o političnih strankah (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 103/07, 99/13 in 46/14). Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO359> (3. september 2015).

Pleš Murko, Angela in druge. 2015. Vpliv sistema spolnih kvot na vključevanje načela enakosti spolov pri političnem odločanju na lokalni ravni. Primerjalna analiza kandidiranja in volilnih izidov žensk na lokalnih volitvah od leta 2002 do 2014. Ljubljana: Ženski Lobi Slovenije.

Projekt OPENN (Odpreti politično enakost z novimi imeni). 2015. Dostopno na: <http://www.mirovni-institut.si/projekti/osvojiti-politico-enakost-z-novimi-imeni-openn/> (10. april 2016).

OPOMBA: Članek je nastal v okviru projekta OPENN, ki ga izvaja Mirovni inštitut skupaj s še petimi partnerji. Za pripombe in sugestije se zahvaljujemo tudi Slavku Gabru, Dušanu Vučku in Cirilu Ribičiču. Projekt financira:

Dodatek: Predlogi zakonodajnih sprememb znotraj obstoječega zakonodajnega okvira lokalnih volitev in lokalne samouprave

- za občine s proporcionalnim volilnim sistemom
1. Dopolnitev zakonskih kriterijev glede določanja volilnih enot tako, da se zakonski minimum izvolitve najmanj 5 mandatov v volilni enoti dvigne na najmanj 7 mandatov (gre za povečanje minimalnega števila mandatov v volilni enoti in s tem večja možnost za izvolitev žensk; primer večjih slov. mest, kjer je celo mesto 1 VE, ali kjer je število mandatov v VE večje, je večja možnost izvolitev žensk);¹ *(Ta predlog bi lahko bil ocenjen kot poseganje v avtonomijo lokalnih skupnosti, saj je bil namen obstoječe rešitve zagotoviti enakomerno zastopanost krajev, ki sestavljajo občine in morda ne bi dobil podpore v občinskih svetih (za spremembo statuta je potrebna 2/3 večina, spremembe je težko uvajati). Toda če bi zakonodajalec to določil z zakonom bi bile občine dolžne uskladiti statute z zakonom ne glede na to, ali je za to potrebna 2/3 večina. Seveda bi takšna sprememba zahtevala veliko komuniciranja z lokalnimi skupnostmi, da bi te le razumele prednosti takšnega sistema. Sedanji volilni sistem na lokalni ravni je zelo kompliciran in ga v marsikateri občini ne razumejo, kar se v praksi pokaže tudi pri ugotavljanju izida glasovanja.)*
 2. Ena od rešitev bi bila tudi, da se zakonom o lokalnih volitvah omeji število volilnih enot pri občinah, za katere velja proporcionalni sistem in da se za srednje velike občine do 10.000 prebivalcev zapiše, da se člani OS volijo po proporcionalnem sistemu v eni volilni enoti.²

¹ Od 11 mestnih občin jih je 8, ki so v celoti 1 VE (niso razdeljena) in imajo vse več kot 5 mandatov na VE. 3 mestne občine so razdeljene vsaka na 3 VE (CE, MS, SG), od vseh 9 VE v vseh navedenih občinah ima le 1 VE le 5 mandatov, vse ostale jih imajo več kot 5 (7,8,9,11,12).

² Občina Bohinj (je denimo ena volilna enota) ali npr. občina Vodice.

3. predlagatelji kandidatne liste morajo pri več kot 1 predloženi kandidatni listi v 1 občini (kjer je več volilnih enot) zagotoviti izmenično razvrščanje vsakega od spolov na 1. mestu kandidatne liste);

- za občine z večinskim volilnim sistemom

Predlagatelji morajo pri kandidiranju pri skupnem številu kandidatov in kandidatk v posamezni občini zagotoviti najmanj 40% vsakega od spolov (tako se ne bi mogla ponoviti občina Veržej, kjer med kandidati ni bila niti ena ženska ali le ena leta 2010);

- županske volitve

Dopolnitev Zakona o lokalnih volitvah (106. člen) tako, da se tudi pri določanju kandidatur za županska mesta smiselno upošteva spolna kvota kot je določena za kandidiranje za mestne in občinske svete in sicer, da morajo določiti »kandidate tako, da pripada vsakemu od obeh spolov najmanj 50% kandidatur« od skupnega števila vseh kandidatur za županske volitve.

Določilo bi se nanašalo na politične stranke, ki za županske volitve predlagajo več kot 2 kandidata_tki.

Določba bi se uveljavila postopno in bi se za prve naslednje volitve upoštevala 30% kvota, ki bi se za vsake naslednje volitve zvišala za 5 odstotnih točk.